

Ebedi bir yara romanı: Kör Baykuş

Sadık Hidayet'in özü itibariyle Doğulu ama biçimi, kurgusu ve iç soruları bakımından Batılı bir eseri olan 'Kör Baykuş'u Necatigil çevirisiyle ışıldarken Hemad Javadzade'nin çizimleriyle bir kere daha altı çizile çizile okunmaya değer.

Feridüddin Attar, ölümsüz eseri 'Mantuku't-Tayr'da baykuşa da söz verir. Diğer kuşlar gibi bahane bulmakta yarışan baykuş, "Biz bu anlatılan hikayelerden sihir meslesini anladık" diyerek yurdunun 'yıkıntılar ve viranelerle dolu ve sihir ve büyüyle çevrili bulunduğu' özellikle dillendirir. Özü itibariyle Doğulu ama biçimi ve kurgusu ve iç soruları bakımından Batılı ve modern bir edebiyat eseri olan 'Kör Baykuş'u, Attar'ın baykuşu özetler gibidir.

Geleneği anlatırken gelenek karşıtı olmaktan geri durmayan ve kendisine özgü bir sanat ve hayat ontolojisi öneren bir eser 'Kör Baykuş'. Bir yönden açıktan bir minyatür -yorum okumasıdır. Kendi tasavvuruna inanmak, onu önce öldürmek sonra da diriltmek fikriyle de kadim bir özbenlik katılığı metni. Saklı bir putperestliği bile var. Üç kişiden oluşan bir karakter görüntüsü verir. Ama bu yanıltıcıdır. **İsimleri olmayan, adam, ihtiyar adam ve güzel gözlü kadın, âşık, ressam tek öznde birleşirler.** Benlik üç ana aksa bağlı olarak parçalanır. Sadık Hidayet, Doğu'da ve genel anlamda sanat ta işlek bir metafor sayılan 'gölge'ye yaslanır. Özne, gölgesine vurduka çoğalır. "Düşüncelerini hayali bir varlığa, gölgesine bildirmek zorundadır." O gölge büsbütün dış dünyadan kopuk, duvardaki pencereden gördüğünü sandığı 'evin arkasındaki kır, bir servi, genç kız ve kambur ihtiyar' kadar yanıltıcıdır.

Çünkü sanat bir yanılsamadır ve yaşamın sırrı ona bağlıdır. Yine de insan 'kendisini gölgesine tanıtmak ister'. Konuşması da yazması da onun içindir. 'Yokluk, miskinlik dolu bu aşagılık dünyada (F. Attar'ın Baykuş'a

söylettiği viranelik budur) ilk kez bir güneş ışınının hayatını aydınlattığını sanır' ressam. Aşka düşer. Aşka inanır. Bir yandan da korkar. İkide bir hatırlanan ihtiyarın uğursuz öksürüğü bunun sembolüdür. İhtiyar, ölüyü ve ölümü çağırır. İhtiyarın ölüm çağırıştırılan ölüm fısıltılı öksürüğü, dünya ile kirlenmesin diye ismini vermediği güzel gözlü kadının gözleri ile karşıt hale getirilir. Ancak S. Hidayet son hamlesini yapar ve "Bu gözler ölümü görmüş gibiydiler" der. Ölüme yazgılı olmaktır bu ve böylesi bir iç bilgi karşısında her şey anlamsız ve boştur. Zaten baştan beri hayatın değil ölümün, karanlığın içindedir, baykuş kördür.

Düşüncesini (tasavvur olmalı) eyleme dönüştürmek, hayalini (ölü olanı) canlandırmak istemiştir. **Gel gör ki insan kendi iyiliğinin kötüsüdür.** Bir adamotu gibi kendi ilkel köküne bağlanıp oradan yeşermeyi başarabilirse ne mutludur ona. Ama 'yaralar vardır hayatta, ruhu cüzam gibi yavaş yavaş ve yalnızlıkta yiyen, kemiren yaralar'. Öyleyse ebedi bir yara romanıdır 'Kör Baykuş'. Necatigil çevirisinin gümtüş ışıkları altında ışıldarken Hemad Javadzade'nin Türk okurlarının nasıl karşılayacağını çok merak ettiğim çizimleriyle bir kere daha altı çizile okunmaya değer. ■

KÖR BAYKUŞ

Sadık Hidayet
Çeviren: Behçet Necatigil
Çizen: Hemad Javadzade
Yapı Kredi Yayınları, 2017
120 sayfa, 26 TL.